Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2019:2

Församlingarnas arbete med dop

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2019:12, som föreslår att kyrkostyrelsen ska samla in idéer om församlingars arbete med dopet, som sedan ska publiceras i ett inspirationsmaterial. Detta för att undervisa människor om vad dopet har för ställning och funktion i Svenska kyrkan. Utskottet bejakar motionärens intention som understryker dopets betydelse men menar att det är biskoparna och stiften som ska uppmuntra församlingarna i deras arbete kring dopet. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:12.

Motionens förslag

Motion 2019:12 av Marcus Romedahl, Församlingarnas arbete med dop

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att samla in idéer om församlingarnas arbete med dopet och att publicera ett inspirationsmaterial med idéer.

Bakgrund

Kyrkoordningen

I 19 kap, femte avdelningen kyrkoordningen finns bestämmelser om dopet och om dopundervisning. I inledningen står det:

> Kyrkans uppdrag är att alla människor ska nås av erbjudande om dop. Såväl barn som ungdomar och vuxna kan ta emot dopet. Det är församlingens uppgift att ombesörja att dopundervisning sker. Faddrar kan också utses för att tillsammans med de närstående ta ett särskilt ansvar för den döptes fostran till människa och kristen. Dopet kan senare bekräftas i församlingens gemenskap, vid konfirmation och annan gudstjänst där dopet aktualiseras.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Motion 2019:12 tangerar frågor som har behandlats av kyrkomötet vid flera tillfällen tidigare och som lett till stora satsningar, exempelvis Programmet 0–18 år i Svenska kyrkan som pågick under åren 2009–2012. Genom programmet samlade Svenska kyrkan sina krafter kring området barn och unga. Ett annat exempel är det nu pågående programmet för lärande och undervisning.

Dopet som gudstjänst, som medlemsgrundande och som sakrament har också behandlats vid ett flertal tillfällen i kyrkomötet. Under kyrkomötet 2009 behandlades motion 2009:80. I motionen föreslås att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att på bästa sätt utreda hur Svenska kyrkan på nationell nivå kan fokusera på dopet. I Kyrkolivsutskottets betänkande 2009:1 står det:

> Utskottet anser att frågor kring dop och medlemskommunikation är angelägna. Dopets betydelse, för den enskilde och för kyrkan, har särskilt aktualiserats av stiftens kanslichefer och ansvariga för församlingsutveckling. Den 15 juni 2009 samlades stiftens kanslichefer för att under en dag diskutera dopet. Som ett resultat av dagen har dop och dopundervisning lagts till som ett prioriterat uppdrag i programmet barn och unga 0–18 år.

Utskottet föreslog att motionen skulle bifallas och det blev också kyrkomötets beslut.

Svenska kyrkans arbete med dopet

Församlingar runt om i Svenska kyrkan arbetar med dopet på flera olika sätt. Det är en av de kyrkliga handlingar där relationen mellan gudstjänst och undervisning kommer i fokus, både genom samtal innan och genom själva gudstjänsten. Dopundervisningen fortsätter sedan i barn- och ungdomsverksamheten, allra tydligast i konfirmationsläsningen. Flera församlingar har även verksamheter som uppmuntrar den vuxnes väg till dopet, såsom vuxenkonfirmation eller katekumenat. Centrum för katekumenatet är vägen till dopet, antingen genom att döpas, konfirmeras eller på andra sätt minnas sitt dop. Detta sker under påskhelgen och manifesterar därigenom tydligt hur dopet innebär att gå från död till liv, att uppleva påskens under genom att leva i sitt dop. Många församlingar firar påsknattsmässa och i kyrkohandboken som kyrkomötet beslutade om 2017 finns en ordning för påsknattsmässa där momentet doppåminnelse ingår (s. 154).

På grund av dess centrala ställning i den kristna kyrkan är dopet en central angelägenhet för många församlingar. Detta märks på olika sätt. Bland annat genom bruket av så kallad doppastoral, ett dokument som beskriver församlingens arbete med dop, så att det sker på ett genomarbetat sätt. Den nationella nivån gav ut *Dop och kyrkotillhörighet – ett pastoralt program* (*Mitt i församlingen* 1995:4). I dokumentet sägs att församlingens hela verksamhet är relaterad till dopet, att alla medarbetare är viktiga i dopsammanhanget och att samtal behöver föras i medarbetarlaget kring dopets teologi. Tanken var att varje församling skulle göra ett eget pastoralt program. Inspirationsmaterial kring hur man kan kommunicera dopet togs fram av den nationella nivån och en mindre annonskampanj gjordes i bland annat föräldratidningar.

2011 kom ett biskopsbrev om dopet: *Leva i dopet – Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar*. I det ville Svenska kyrkans biskopar visa på skäl för dopet, tydliggöra dess innebörd och tala om vad liv och växt i dopet innebär. Flera församlingar har olika typer av satsningar på dop och dopundervisning, såsom exempelvis drop in-dop, eller olika typer av vuxenundervisning. Vidare engagerar sig stiften i frågan, vilket märks till exempel genom dopprojektet i Lunds stift, Fokus på dop, som startade 2010; att den första teologifestival som anordnades 2008, med Uppsala stift som huvudarrangör, hade temat Livets vatten; den dopfestival som anordnades i Stockholms stift 2012; samt de tre studiedagar som Växjö stift genomförde 2011–2012, där fokus var dopets plats i arbetet med att bygga församling.

Det nu pågående programmet för lärande och undervisning har som del av sitt arbete att skapa en ”resursportal” med material som församlingar kan använda, där

bland annat material om dopet kommer att finnas med. Information och underlag om alla olika initiativ och projekt från stift och församlingar som bedrivits kommer att samlas i resursportalen, för att fler ska få kunskap om dem och kunna inspireras av dem i sitt församlingsarbete.

Nationell nivå stöttar och bidrar till församlingarnas arbete med dopet genom flera olika uppdrag. Bland annat släpps i slutet av augusti rapporten *Dop i förändring*. Det är den andra rapporten i forskningsprojektet Kyrkotillhörighet under förändring – en studie av demografiska och socioekonomiska faktorer och medlemskap i Svenska kyrkan 2004–2016. I rapporten undersöks frågor som: Vem väljer att låta döpa sitt barn och vem väljer bort dopet? Vilka faktorer avgör? Vilken roll spelar församlingarnas arbete med att nå ut med dopets erbjudande? Rapporten går att ladda ner som pdf från Svenska kyrkans webbshop. Den kommer även att finnas som tryckt bok. Rapporten ingår i programmet för lärande och undervisning. Kyrkokansliet gör även en översyn av det kommunikationsmaterial som finns om dopet och uppdaterar och tar fram nya foldrar.

På Svenska kyrkans externa webb finns information om dop på särskilda dopsidor, www.svenskakyrkan.se/dop. På Dopsajten, som Lunds stift ansvarar för, finns också information om dop, www.svenskakyrkan.se/dopsajten.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:12.

Utskottet bejakar motionärens intention, som understryker dopets betydelse men menar att det är biskoparna och stiften som ska uppmuntra församlingarna i deras arbete kring dopet. Bakgrundsbeskrivningen visar flera exempel på inspirationsmaterial som redan finns att tillgå samt vad som redan sker eller har skett i stift och i församlingar. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2019:12.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Karin Tillberg, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Gunilla Bengtsson, Torvald Johansson, Anders Roos, Manilla Bergström, Anders Åkerlund, Margareta Andersson, Alexander Christiansson, Sven Milltoft, Carola Norén, Hans Lindholm, Marjut Ervasti och Göran Göransson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Jannerstig, Birgitta Nilsson, Maria Brolinson, Bartlomiej Szulc, Daniel Engström, Sara Gille, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.